

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลของการศึกษา และข้อเสนอแนะ

สรุป

การศึกษานี้เป็นการศึกษาเชิงพรรณนา (Descriptive Study) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการป้องกันโรคพิษตะกั่วของผู้ใช้แรงงานในโรงงานอิเล็กทรอนิกส์แห่งหนึ่งในเขตนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือจังหวัดลำพูน ซึ่งเป็นผู้ที่มีโอกาสเสี่ยงต่อการเกิดโรคพิษตะกั่ว โดยการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 180 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถามที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้นเองและข้อมูลระดับตะกั่วในเลือดที่ได้รับจากสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดลำพูน ได้ดำเนินการเฝ้าระวังสุขภาพของผู้ใช้แรงงาน ปี 2540 เก็บรวบรวมข้อมูลในเดือนมีนาคม 2540 วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน หาค่าความสัมพันธ์ระหว่างระยะเวลาการทำงานกับพฤติกรรมการป้องกันโรคพิษตะกั่ว และลักษณะงานกับพฤติกรรมการป้องกันโรคพิษตะกั่วด้วย ไค - สแควร์ (Chi-Square) หาค่าความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการป้องกันโรคพิษตะกั่วกับอายุและพฤติกรรมการป้องกันโรคพิษตะกั่วกับระดับตะกั่วในเลือดด้วยสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson's product moment correlation) การวิเคราะห์ ข้อมูลทั้งหมดใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS ผลการศึกษามีดังนี้

1. ลักษณะทั่วไปของผู้ใช้แรงงานที่ศึกษา

กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ใช้แรงงานอยู่ในกระบวนการผลิต ซึ่งมีโอกาสสัมผัสกับตะกั่ว จำนวน 180 คน เป็นเพศหญิงทั้งหมด อายุเฉลี่ย 23 ปี ช่วงอายุระหว่าง 20-24 ปี ร้อยละ 40.6 ส่วนใหญ่มีสถานภาพโสด ร้อยละ 73.3 การศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษา คือ ร้อยละ 50.6 ซึ่งใกล้เคียงกับระดับประถมศึกษาที่มีถึงร้อยละ 46.1 ภูมิลำเนาอยู่ภาคเหนือสูงสุด คือ ร้อยละ 88.3 และพักอาศัยอยู่กับครอบครัว ร้อยละ 67.8 เดินทางไปทำงานโดยรถจักรยานยนต์ สูงสุด ร้อยละ 62.2 สถานที่รับประทานอาหารเข้าและอาหารเย็นส่วนใหญ่จะรับประทานที่บ้าน ร้อยละ 47.8 และ 61.2 ตามลำดับ ส่วนอาหารกลางวัน ร้อยละ 65.0 จะรับประทานที่โรงงาน

2. ระยะเวลาการทำงานและลักษณะงานของผู้ใช้แรงงาน

ผู้ใช้แรงงาน ร้อยละ 96.1 ไม่เคยทำงานเกี่ยวกับตะกั่วมาก่อน ลักษณะการทำงาน ปัจจุบันอยู่ในแผนก ประกอบชิ้นส่วนสูงสุดคือ ร้อยละ 40.0 แผนกจุ่มตะกั่วและตรวจสอบชิ้นส่วนมีจำนวนเท่ากัน คือ ร้อยละ 30.0 ระยะเวลาการทำงานในโรงงานปัจจุบันตั้งแต่ 48 เดือนมีมากที่สุดคือ ร้อยละ 35.0 และรองลงมาอยู่ในช่วง 12 - 23 เดือน ร้อยละ 32.2 ส่วนระยะเวลาในการทำในแผนกปัจจุบันมากกว่า 18 เดือน ร้อยละ 43.3 รองลงมาอยู่ในช่วง 7-12 เดือน มีร้อยละ 25.6

3. พฤติกรรมการป้องกันโรคพิษตะกั่ว

ผลการศึกษาพบว่า ผู้ใช้แรงงานส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการป้องกันโรคพิษตะกั่ว อยู่ในระดับปานกลาง คือร้อยละ 46.1 และมีพฤติกรรมอยู่ในระดับดี เพียงร้อยละ 12.8 มีคะแนนเฉลี่ยของพฤติกรรมเท่ากับ 28.2 คะแนน

4. ระดับตะกั่วในเลือดของผู้ใช้แรงงาน

พบว่า ร้อยละ 86.7 มีระดับตะกั่วในเลือดต่ำกว่า 10.0 ไมโครกรัม/เดซิลิตร ระดับตะกั่วในเลือด เฉลี่ย 6.6 ไมโครกรัม/เดซิลิตร ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.9 ไมโครกรัม/เดซิลิตร ระดับตะกั่วในเลือดสูงสุดและต่ำสุด เท่ากับ 23.0, 1.3 ไมโครกรัม/เดซิลิตรตามลำดับ

5. จากการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างอายุ ระยะเวลาการทำงาน และ ลักษณะงาน กับพฤติกรรมการป้องกันโรคพิษตะกั่ว

พบว่าอายุกับพฤติกรรมการป้องกันโรคพิษตะกั่ว มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = 0.18$ $p < 0.05$) และพบว่าพฤติกรรมมีความสัมพันธ์กับลักษณะงาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) แต่ระยะเวลาการทำงานไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันโรคพิษตะกั่วอย่างมีนัยสำคัญ ($p > 0.05$)

6. ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการป้องกันโรคพิษตะกั่วและระดับตะกั่วในเลือด

พบว่าพฤติกรรมการป้องกันโรคพิษตะกั่วมีความสัมพันธ์กับระดับตะกั่วในเลือด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = -0.59$ $p < 0.05$) ซึ่งจัดว่าเป็นความสัมพันธ์ที่อยู่ในระดับปานกลาง

และนอกจากนี้ยังพบว่าผู้ใช้แรงงานที่ใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลเป็นประจำ จำนวน 1 ชนิด และตั้งแต่ 2 ชนิดขึ้นไปมีระดับตะกั่วในเลือดแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$)

อภิปรายผลการศึกษา

จากการศึกษาพฤติกรรมป้องกันโรคพิษตะกั่วในผู้ใช้แรงงาน พบว่าผู้ใช้แรงงานทั้งหมด เป็นเพศหญิง มีการศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษา ร้อยละ 50.6 มีอายุอยู่ระหว่าง 16-29 ปี ซึ่งเป็นช่วงอายุตอนต้นของวัยทำงานนับเป็นทรัพยากรบุคคลที่เป็นกำลังสำคัญของครอบครัว และเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติ หากแรงงานเหล่านี้มีสุขภาพที่ไม่แข็งแรงหรือเกิดการเจ็บป่วย ย่อมจะมีผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ และจากการศึกษาในด้านพฤติกรรมกรรมการป้องกันโรคพิษตะกั่วของผู้ใช้แรงงาน จะเห็นว่าผู้ใช้แรงงานยังมีโอกาสเสี่ยงต่อการเกิดโรคพิษตะกั่วจากการทำงาน โดยดูจากระดับคะแนนพฤติกรรมป้องกันโรคพิษตะกั่วของผู้ใช้แรงงานอยู่ในระดับปานกลางร้อยละ 46.1 และระดับต่ำร้อยละ 41.1 และหากวิเคราะห์ดูถึงรายละเอียดในพฤติกรรมด้านต่าง ๆ จะเห็นว่าการล้างมือก่อนรับประทานอาหารเป็นพฤติกรรมที่มีการปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอมากที่สุดคือมีถึงร้อยละ 82.2 ที่ทำเป็นประจำ ส่วนการล้างมือก่อนดื่มน้ำ และการล้างหน้า การทำความสะอาดช่องปากก่อนรับประทานอาหาร การทำความสะอาดร่างกายก่อนกลับบ้าน มีการปฏิบัติที่ไม่ถูกต้องคือ มีการล้างมือก่อนดื่มน้ำเป็นประจำเพียงร้อยละ 24.4 และมีการล้างหน้า บ้วนปาก แปรงฟันก่อนรับประทานอาหารเป็นประจำ ร้อยละ 15.6, 21.7 ตามลำดับ และร้อยละ 85.0 ไม่เคยอาบน้ำทำความสะอาดร่างกายก่อนกลับบ้าน และจากการสอบถามเหตุผลที่ไม่ได้ปฏิบัติพฤติกรรมดังกล่าวผู้ใช้แรงงานที่ศึกษาให้เหตุผลว่า เพราะไม่ได้ใช้มือรับประทานอาหารหรือดื่มน้ำ และรีบกลับบ้านไม่มีเวลาทำความสะอาดร่างกาย ซึ่งการมีพฤติกรรมไม่สนใจการทำความสะอาดร่างกายดังกล่าว อาจเป็นช่องทางให้เกิดการได้รับสารตะกั่วเข้าสู่ร่างกายได้มากขึ้น ส่วนในเรื่องเสื้อผ้าที่ใส่ทำงานของผู้ใช้แรงงานที่ศึกษา ร้อยละ 67.2 จะมีชุดทำงานมากกว่า 3 ชุดขึ้นไป แต่พบว่าคนงานร้อยละ 86.1 ใส่ชุดทำงานกลับบ้านเป็นประจำ ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่ไม่ถูกต้อง เป็นการนำเอาฝุ่นตะกั่วที่ติดตามเสื้อผ้ากลับไปก่อให้เกิดการปนเปื้อนขึ้นที่บ้านได้ จากการศึกษาของ Watson et al. (อ้างใน ชินโอสถ หัสบำเรอ, 2530 : 133) พบว่าระดับตะกั่วในเลือดของลูกคนงานที่ทำงานในโรงงานแบตเตอรี่สูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญ ($p < 0.001$) และยังพบอีกว่าความเข้มข้นของตะกั่วในฝุ่นที่อยู่ภายในบ้านของกลุ่มที่ศึกษามีค่าสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญ ($p < 0.01$)

และได้สรุปว่า ตะกั่วได้ถูกนำติดตัวไปบ้านโดยไปกับผิวหนัง เส้นผมและเสื้อผ้าคนงาน จึงทำให้เกิดการปนเปื้อนและ ลูก ๆ ของคนงานเหล่านี้ได้รับเข้าไปโดยการกินหรือหายใจเอาฝุ่นตะกั่วเข้าไป

การใช้อุปกรณ์ป้องกันส่วนบุคคลจะเป็นการช่วยลดปริมาณตะกั่วที่เข้าสู่ร่างกายได้ กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 90.6 มีอุปกรณ์ปิดปากและจุกเวลาทำงานและมีถุงมือขณะทำงาน ร้อยละ 84.4 แต่มีเพียงร้อยละ 32.8 เท่านั้นที่ใช้หน้ากากหรือผ้าปิดปากและจุกขณะทำงานเป็นประจำ และมีการใช้ถุงมือเป็นประจำเพียงร้อยละ 37.8 ส่วนการใช้หมวกคลุมผมมีผู้ใช้แรงงานร้อยละ 93.9 มีการใช้หมวกคลุมผมเป็นประจำ ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่ดี แต่ควรถอดหมวกหรือผ้าคลุมผมออกก่อนรับประทานอาหาร ซึ่งจากการวิจัยพบว่าผู้ใช้แรงงานส่วนใหญ่มีการปฏิบัติไม่ถูกต้อง มีเพียงร้อยละ 25 เท่านั้นที่มีการปฏิบัติเป็นประจำ ในเรื่องการทำความสะดวกเสื้อผ้า พบว่าร้อยละ 48.3 มีการซักเสื้อผ้าชุดปฏิบัติงานร่วมกับเสื้อผ้าอื่น ๆ ซึ่งหมายถึง อาจทำให้เกิดการปนเปื้อนของตะกั่วติดไปกับเสื้อผ้าอื่น ๆ ได้ ในส่วนของการทำความสะอาด ผ้าคลุมผมหรือหมวก พบว่าร้อยละ 60.0 มีการทำความสะอาดซักทุกวัน การทำความสะอาด หน้ากากหรือผ้าปิดจุก พบว่ามีการทำความสะอาดซักทุกวันเพียงร้อยละ 16.6 และไม่เคยทำความสะอาดเลยมีถึงร้อยละ 36.8 ผลจากการละเลยไม่ใช้อุปกรณ์ป้องกันหรือการไม่ทำความสะอาดอุปกรณ์จะเป็นปัจจัยเสริมทำให้ผู้ใช้แรงงานเหล่านี้ได้รับสารตะกั่วเข้าสู่ร่างกายมากขึ้น โอกาสเกิดโรคพิษตะกั่วก็จะเพิ่มมากขึ้น พฤติกรรมอีกอย่างหนึ่งที่เป็นสาเหตุให้เกิดการรับสารตะกั่วเข้าสู่ร่างกาย คือ การรับประทานอาหารหรือเครื่องดื่มในห้องทำงาน ในการศึกษาครั้งนี้ พบว่ายังมีการรับประทานอาหารและดื่มน้ำหรือเครื่องดื่มในห้องทำงานเป็นประจำมีถึงร้อยละ 7.8 และเมื่อรวมกับพวกที่ทำเป็นบางครั้ง จะมีถึงร้อยละ 45.0 เกี่ยวกับการเฝ้าระวังสุขภาพของผู้ใช้แรงงาน จากการศึกษาพบว่าผู้ใช้แรงงานร้อยละ 96.6 ได้รับการตรวจสุขภาพประจำปีทุกปี ซึ่งเป็นการเฝ้าระวังที่ดี แต่การตรวจสุขภาพที่ถูกต้องควรตรวจร่างกายทุกระบบให้เหมาะสมกับสภาพการทำงาน ซึ่งจากการศึกษาพบว่าผู้ใช้แรงงาน ร้อยละ 15.6 ไม่เคยได้รับการตรวจหา ระดับตะกั่วในเลือด และไม่ทราบผลระดับตะกั่วในเลือด มีถึงร้อยละ 61.7 ซึ่งอาจทำให้ผู้ใช้แรงงานไม่ทราบถึงภาวะเสี่ยงของตนเอง ทำให้ขาดความตระหนักในการป้องกันการได้รับสารตะกั่วเข้าสู่ร่างกายได้ ดังนั้นหน่วยงานหรือเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ควรจะมีการให้ความรู้ ความเข้าใจถึงภัยอันตรายของสารตะกั่ว รวมถึงวิธีการป้องกันที่ถูกต้องอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ และควรปรับปรุงกฎระเบียบของโรงงานให้รัดกุมขึ้น ตลอดจนการให้โอกาสแก่ผู้ใช้แรงงานให้ได้รับรู้ถึงภัยอันตรายและภาวะเสี่ยงต่อการเจ็บป่วยจากการประกอบอาชีพของตนเอง

ความสัมพันธ์ระหว่างอายุกับพฤติกรรมการป้องกันโรคพิษตะกั่วพบว่าอายุมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมในการป้องกันโรคพิษตะกั่วอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) กล่าวคือ ผู้ที่มีอายุมากกว่าจะมีพฤติกรรมในการป้องกันโรคพิษตะกั่วได้ดีกว่าผู้มีอายุน้อย ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการที่บุคคลมีวุฒิภาวะมากขึ้น ย่อมมีการตัดสินใจที่รอบคอบ มีความรับผิดชอบต่องานตนเองและครอบครัวมากขึ้น โดยเฉพาะเมื่อต้องมาปฏิบัติงานในภาวะที่มีความเสี่ยงต่อการเกิดโรคมากกว่าปกติย่อมทำให้เกิดความกลัว และมีความระมัดระวังป้องกันตนเองเป็นพิเศษ ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ โอเรม (Orem, 1980 : 16) ที่ว่าเมื่อบุคคลมีวุฒิภาวะมากขึ้น ย่อมมีการตัดสินใจหาทางเลือกได้ดีกว่าวัยหนุ่มสาว วัยผู้ใหญ่ จะมีการตัดสินใจที่ถูกต้องในเรื่องของการดูแลตนเองทางด้านสุขภาพอนามัย รับผิดชอบที่จะกระทำเพื่อตัวเองได้ดีกว่าวัยเด็ก และสอดคล้องกับการศึกษาของ อรอนงค์ ภาคพิชเจริญ (2535 : 96) ศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อการใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายจากการสัมผัสเสียงดัง พบว่าอายุมีความสัมพันธ์กับการใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายจากการสัมผัส เสียงดังอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่ไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของ นันทินิตย์ ยิ้มวาสนา (2525 : 115) ที่พบว่าอายุไม่มีผลต่อการใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายจากสารเคมีของกลุ่มลูกจ้างหญิงในโรงงานอุตสาหกรรมสิ่งทอ

ความสัมพันธ์ระหว่างระยะเวลาการปฏิบัติงานกับพฤติกรรมการป้องกันโรคพิษตะกั่วพบว่าระยะเวลาการปฏิบัติงานไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันโรคพิษตะกั่ว ทั้งนี้ อาจอธิบายได้ว่า การปฏิบัติประจำวันในโรงงานซึ่งมีการกำหนดระยะเวลาในการทำงานที่แน่นอน และมีการเคร่งครัดต่อการปฏิบัติตามกฎระเบียบของหน่วยงาน ประกอบกับการรับรู้โอกาสเสี่ยงต่อการเกิดโรคของบุคคล จึงทำให้เกิดการป้องกันตนเองเพื่อไม่ให้เกิดโรคขึ้นไม่ว่าปฏิบัติงานในระยะสั้นหรือระยะยาวก็ตาม

ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะงานกับพฤติกรรมการป้องกันโรคพิษตะกั่ว พบว่าลักษณะงานมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันโรคพิษตะกั่วในผู้ใช้แรงงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) ทั้งนี้อาจอธิบายได้ว่าลักษณะงานที่อยู่ในภาวะที่มีโอกาสเสี่ยงต่อการเกิดโรคสูง ผู้ปฏิบัติงานย่อมเกิดความกลัวที่จะเกิดโรค จึงต้องมีการระมัดระวังป้องกันตนเองให้ปลอดภัย นอกจากนี้องค์ประกอบทางด้านบุคคล กลุ่มสังคม วัฒนธรรม ความเชื่อ ค่านิยม ล้วนมีผลต่อการปฏิบัติของบุคคล การอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่แตกต่างกัน ย่อมส่งผลให้บุคคลมีการปฏิบัติที่แตกต่างกัน

ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมกำบังกันโรคพิษตะกั่วกับระดับตะกั่วในเลือดพบว่า พฤติกรรมกำบังกันโรคพิษตะกั่วมีความสัมพันธ์ในทางลบกับระดับตะกั่วในเลือดอย่างมีนัยสำคัญอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = -0.59$ $p < 0.05$) กล่าวคือ ผู้ที่มีพฤติกรรมในการกำบังกันดีจะมีระดับตะกั่วในเลือดต่ำ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการที่ผู้ใช้แรงงานที่มีการปฏิบัติสุขอนามัยที่ถูกต้อง มีการใช้อุปกรณ์กำบังกันอันตรายส่วนบุคคลที่ถูกต้องเหมาะสม และมีการปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอจะช่วยป้องกันการได้รับสารตะกั่วเข้าสู่ร่างกายได้สอดคล้องกับการศึกษาของชินโฮสทน์ส์บ่าเรอ (2530) ที่ได้ศึกษาถึงปัจจัยพื้นฐานบางประการที่มีผลต่อการเกิดโรคพิษตะกั่ว ในโรงงานทำแบตเตอรี่น้ำตะกั่วกรด พบว่าระดับตะกั่วในเลือดมีความสัมพันธ์กับการทำความสะอาดร่างกาย เสื้อผ้า การใช้อุปกรณ์กำบังกันอันตรายส่วนบุคคลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการศึกษาไปใช้

จากผลการศึกษาครั้งนี้ เห็นได้ว่าผู้ใช้แรงงานยังมีโอกาสเสี่ยงต่อการเกิดโรคพิษตะกั่วอยู่ ดังนั้นเพื่อเป็นการส่งเสริมให้ผู้ใช้แรงงานมีสุขภาพแข็งแรง ปลอดภัยจากโรค ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะแนวทางในการนำผลการวิจัยไปใช้ให้เกิดประโยชน์ดังนี้

1. นำผลการศึกษาที่ได้ไปเผยแพร่แก่ผู้ใช้แรงงาน โดยแสดงให้เห็นว่าผู้ใช้แรงงานที่มีพฤติกรรมอนามัยที่ถูกต้อง ตลอดถึงการใช้อุปกรณ์กำบังกันส่วนบุคคลที่ถูกต้องในขณะที่ปฏิบัติงานทุกครั้ง จะมีระดับตะกั่วในเลือดต่ำกว่าผู้ใช้แรงงานที่มีพฤติกรรมอนามัยที่ไม่ถูกต้อง และผู้ที่ไม่ใช้อุปกรณ์กำบังกันอันตรายส่วนบุคคล
2. สร้างมาตรการเพื่อให้คนงานมีการปฏิบัติตนที่ถูกต้องในการกำบังกันโรคพิษตะกั่ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้อุปกรณ์กำบังกันส่วนบุคคลอย่างสม่ำเสมอ และการปฏิบัติสุขอนามัยที่ถูกต้อง เพื่อลดการรับสารตะกั่วเข้าสู่ร่างกาย อาจเป็นในรูปของการรณรงค์อย่างต่อเนื่อง การอบรมอาสาสมัคร เพื่อดูแลให้คำแนะนำในเรื่องดังกล่าวประจำโรงงาน
3. ควรมีการตรวจร่างกายคนงานทุกคนก่อนเข้างาน รวมถึงการตรวจหาระดับตะกั่วในเลือด และมีการแจ้งผลการตรวจสุขภาพให้คนงานได้รับทราบ
4. ควรมีการฝึกอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับเทคนิคที่เกี่ยวข้องในการทำงาน มาตรการกำบังกันอันตราย และข้อปฏิบัติเกี่ยวกับการกำบังกันตนเองให้กับคนงานทั้งก่อนเข้าทำงาน และการดูแลรักษาสุขภาพที่ถูกต้อง ในขณะที่ปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ โดยองค์กรของภาครัฐหรือเจ้าของสถานประกอบการ

5. โรงงานควรจัดให้มีบริการการทำความสะอาดเสื้อผ้าชุดปฏิบัติงานตลอดถึง อุปกรณ์ป้องกันส่วนบุคคลให้กับพนักงาน เพื่อความสะดวกและสามารถลดการปนเปื้อนของ สารตะกั่วลงได้

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาถึงปัญหาอุปสรรค สาเหตุที่มีผลต่อการใช้อุปกรณ์การป้องกัน อันตรายส่วนบุคคล และพฤติกรรมการปฏิบัติตนในการป้องกันโรคจากการประกอบอาชีพ
2. เพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้ใช้แรงงานที่สัมผัสอันตรายจากการทำงาน ควรมีการทำการศึกษาในเรื่องที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับการศึกษานี้ โดยเพิ่มจำนวนโรงงานและจำนวนตัวอย่างให้มากขึ้น รวมถึงการสังเกตการปฏิบัติอย่างจริงจัง
3. ควรมีการศึกษาถึงวิธีการที่จะทำให้เกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการปฏิบัติงาน เช่น จัดให้มีการฝึกอบรมอาสาสมัครในโรงงาน โดยให้ผู้ที่พฤติกรรมในการปฏิบัติที่ดีและมีสุขภาพแข็งแรงเข้ามามีส่วนร่วมและให้อาสาสมัครที่ผ่านการอบรมเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ให้คำแนะนำ ตลอดถึงเป็นตัวอย่างในการปฏิบัติประจำโรงงาน